

YENİ EĞİTİM SİSTEMİ (4+4+4) DEĞİŞİKLİĞİ KAPSAMINDA TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMININ İNCELENMESİ VE ÖNERİLER*

*Saadettin KEKLİK***

ÖZET

Eğitim, toplumların geleceğini belirlemede en önemli unsurdur. Eğitim sisteminin en önemli konularının başında ise öğretmen yetiştirme gelmektedir. Öğretmen eğitimi hususunda Türkçe öğretmenlerinin eğitiminin ayrı bir önemi vardır. Bu önem, Türkçenin dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazmadan oluşan temel dil becerilerine dayanmasından ve bu becerilerin hayatın hemen her alanında kişiye gerekli olmasından kaynaklanmaktadır. Nitelikli öğretmenin yetişmesi nitelikli lisans programına bağlıdır. 2012 yılında yapılan değişiklikle ikinci kademe olan ortaokul dört seneye çıkarılmış, beşinci sınıf Türkçe derslerine Türkçe öğretmeni girmeye başlamıştır; ancak lisans programında bir değişiklik yapılmamıştır. Mevcut lisans programına göre Türkçe öğretmeni yetiştirilmeye devam edilmektedir. Eğitim sisteminde yapılan değişiklik, onu oluşturan parçaların tamamında yapılırsa verimli olur. Bu yüzden araştırmanın amacı, yeni eğitim sistemi (4+4+4) değişikliği kapsamında Türkçe öğretmenliği lisans programını incelemek ve bu doğrultuda önerilerde bulunmaktır. Araştırma betimleyici bir çalışma olup veriler doküman incelemesi yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmada lisans programı, dil, edebiyat, dil bilimi, Türkçe eğitimi, meslek bilgisi ve genel kültür alanlarına göre analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda lisans derslerinin alanları açısından yetersiz olduğu, bazı derslerin ise uygun olmadığı belirlenmiş ve buna bağlı olarak yeni dersler ve içerikler önerilmiştir. Türkçe öğretmeni olacak kişilere verilmesi gereken bilgilerin daha çok uygulamaya dönük olması, lisans derslerinin içeriği ve kredisi Türkçe Eğitimi Bölümünün hedeflerine hizmet etmesi ilkesine göre yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, Türkçe öğretimi, lisans programı, öğretmen yetiştirme.

* Bu makale, 20-22 Eylül 2012 tarihinde Uşak'ta düzenlenen 1. Uluslararası Katılımlı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Sempozyumunda sunulan bildiriden genişletilerek oluşturulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, El-mek: sadiekklik@gmail.com

**INVESTIGATING THE UNDERGRADUATE TURKISH
TEACHING CURRICULUM WITHIN THE CONTEXT OF THE
RECENT EDUCATIONAL POLICY CHANGES (4+4+4) AND
SOME SUGGESTIONS**

ABSTRACT

Education is one of the most important dynamics playing roles in determining future of the modern societies. Teacher education and specifically the training of Turkish teachers is on top of the current educational debate list. The reason behind this is based on the four main skill domains of Turkish language: listening, reading, speaking and writing, which are inevitably necessary for an individual in any phase of her/his daily life. Raising quality teachers is mostly based on the quality of the relevant teacher education curricula. The recent policy changes have increased the period of middle school education to four years. Henceforth, teachers of Turkish language have started to teach Turkish course in grade five in addition to their existing duties. Nevertheless, there has not been any alterations made on the content of the relevant teacher education curriculum in universities yet. Teachers of middle school Turkish language have still been educated in accordance with the existing teacher education curriculum. It should be considered that the success of an educational change is strongly connected to its inclusiveness of all relevant components. Based on this point, the aim of this study is to examine the current Turkish teacher education curriculum in consideration with the recent educational policy changes and provide some suggestions for policy makers and practitioners. This study is based on the descriptive content analysis of the relevant curriculum documents in consideration with the main components; subject knowledge, professional qualities and skills and social cultural. The findings reveal that some of the subject presented within the above mentioned curriculum do not include necessary content and qualities, while some are not appropriate for the aim of raising quality Turkish language teachers. The study suggests the introduction of some new subject to substitute the above ones and to increase the quality of the teacher education programmes. It is seen necessary to organise the content of the teacher education curriculum in order to include and present more practical subject knowledge. Besides, the substance and credits of undergraduate courses need to be reconsidered to fit into the scope and objectives of Turkish Education department.

Key Words: Turkish education, Turkish teaching, undergraduate program, teacher education.

1. GİRİŞ

1.1. Eğitim

Eğitim, toplumların geleceğini belirlemede en önemli unsurdur. Eğitim sistemlerinin temel amacı, nitelikli insan gücünü yetiştirmektir. Eğitim sisteminin en önemli konularının başında ise öğretmen yetiştirme gelmektedir.

Eğitim sisteminin en önemli unsuru öğretmendir. Bu bakımdan, öğretmenin niteliği genel olarak eğitimin niteliğini de etkilemektedir. Çünkü nitelikli eğitimi, nitelikli öğretmenler yapar (Güzel 2010, 372; Kavcar 2002, 12; Sünbül 2001, 245-271). Çocuğun sosyalleşmesinde, toplumun kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında, bireylerin ve toplumun bilinçlendirilmesinde, öğretmenin önemi oldukça önemli bir yeri bulunmaktadır.

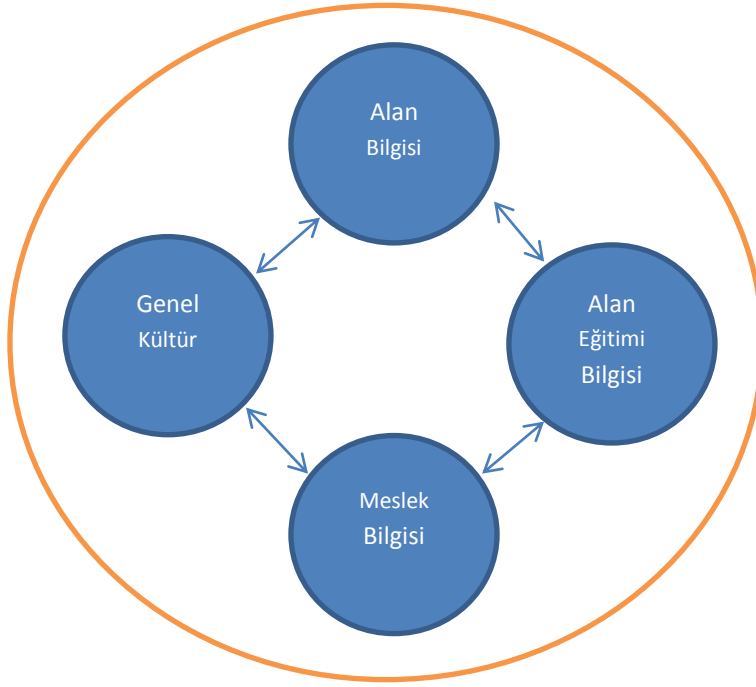
“Ülkemizde öğretmen yetiştirme sürecinin başlangıcı olarak öğretmen okullarının kurulduğu 16 Mart 1848 tarihi kabul edilmektedir” (Börekçi 2009, 421). Öğretmen yetiştirmede, bu tarih baz alınırsa ülkemizin 164 yıllık köklü bir geçmişe sahip olduğu söylenebilir. Bununla birlikte eğitim sisteminde ve öğretmen yetiştirmede sorunların hâlâ devam ettiği görülmektedir.

“Bilim, teknoloji, kültür ve sosyal hayattaki değişimler eğitim teorisini ve uygulamasını değiştirmekte, öğretmenlerin de bu değişimlere etkin bir biçimde uyum sağlamaları gerekmektedir” (Çelikten, Şanal ve Yeni 2005, 224). Bu anlamda öğretmenlerin değişimlere ve gelişmelere ayak uydurabilmesi için öğretmen eğitimi ve yetiştirme üzerine yoğunlaşmak gerekmektedir.

Öğretmen yetiştirme, kapsamlı ve çok boyutlu bir konudur. Öğretmen adaylarının seçimi, hizmet öncesi eğitim, hizmet içi eğitim gibi konular, tümüyle öğretmen yetiştirme kavramı içine girer. Bu araştırmada hizmet öncesi öğretmen eğitimi üzerinde durulmuştur.

1.2. Alan eğitimi

Öğretmenlik bilgisi; genellikle alan bilgisi, meslek bilgisi ve genel kültür olmak üzere üç başlıkta toplanmıştır (Cemiloğlu 2005, 366; Erden 1999, 43-44; Güzel 2010, 372; Özden 1997, 11). Küçükahmet’e (2007, 207) göre, “Öğretmenlik meslek bilgisi, ‘Öğretmen adayına kim, niçin, nerede, nasıl öğretmelidir?’ sorularına cevap veren derslerdir; alan bilgisi ise, öğretim alanı hakkında derin ve engin alan bilgisi veren derslerdir.” Bununla birlikte 1998 ve 2006 lisans programına Özel Öğretim Yöntemleri I ve II, Dinleme Eğitimi, Okuma Eğitimi, Türkçe Ders Kitabı İncelemeleri gibi alan eğitimi dersleri konmuştur. Burada sorulması gereken asıl soru şudur: Bu dersleri meslek bilgisine sahip olanların mı yoksa alan bilgisine sahip olanların mı öğretmesi daha doğrudur? Alan bilgisinde dil, edebiyat ve dil bilimi uzmanları bulunurken meslek bilgisinde ise eğitim bilimleri uzmanları bulunmaktadır. Yukarıda ismi geçen dersleri hem alan bilgisi hem de meslek bilgisine sahip olan birinin anlatması, öğretmesi daha uygun olur. Bu yüzden alan eğitimi dersleri, alan eğitimi uzmanı ihtiyacını doğurmuştur. Böylece öğretmenlik bilgisine, dördüncü bir alan olarak “alan eğitimi bilgisi” eklenmiştir. Küçükahmet (2007, 207), alan eğitimi derslerine “Uzun vadede mutlaka alan uzmanlığı üzerine eğitimde yetişecek kişiler bu derslere girecektir” diyerek bu konuya dikkatleri çekmiştir. Güzel (2005, 305), nitelikli öğretmenin alan bilgisi, alan eğitimi, genel kültür ve pedagojik formasyon ile yetiştirilmesi gerektiğini ifade ederken, Özbay (2005, 317) ise, önerdiği lisans programında alan dersleri ile alan eğitimi derslerinin kredilerini ayrı ayrı göstermiştir. Buna göre, öğretmenlik bilgisinin yeni durumu Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1: Öğretmenlik bilgisi

Şekil 1’de gösterildiği gibi dört farklı bilginin etkileşimi sonucunda öğretmenlik bilgisi oluşmaktadır. Alan eğitimi bilgisi ise, alan bilgisi ile meslek bilgisi arasında yer almaktadır.

1.3. Türkçe öğretmeni ve öğretmenliği

“Eğitim sistemleri, toplumların hedef ve ihtiyaçlarını karşılayabildikleri sürece başarılı kabul edilebilirler. Toplumların en temel ihtiyacı, doğal olarak var olmak ve varlığını sürdürebilmektir” (Güzel 2010, 372). Bu bakımdan kültürün en önemli unsuru olan dilin ve ana dili eğitiminin önemi ortadadır. Duman (1998, 413)’a göre, “Bir toplumun değer hükümlerini ve kültürünü yaşatan, onu nesilden nesile aktaran dil olduğuna göre insanın sosyalleşmesinin ilk ve en önemli şartı da ana dili eğitimidir.”

Öğretmen eğitimi hususunda Türkçe öğretmenlerinin eğitiminin ayrı bir önemi vardır. Bu önem, Türkçenin temel dil becerilerine (dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma) dayanmasından ve bu becerilerin hayatın hemen her alanında kişiye gerekli olmasından kaynaklanmaktadır.

Birçok araştırmacı, Türkçe öğretmenliği lisans programının çağın ihtiyacı olan öğretmeni yetiştirmek için sürekli gözden geçirilmesini, değerlendirilmesini ve geliştirilmesini ve bu bağlamda ders adlarının ve saatlerinin yeniden düzenlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (Saraç 2005, 219; Kırkılıç ve Maden 2010, 484).

Yeni eğitim sistemi (4+4+4), 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaktadır. Yapılan değişikliklerle ikinci kademe olan ortaokul dört seneye çıkarılmış, beşinci sınıf Türkçe derslerine, Türkçe öğretmeni girmeye başlamıştır; ancak lisans programında bir değişiklik yapılmamıştır. Mevcut lisans programına göre Türkçe öğretmeni yetiştirilmeye devam edilmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

Eğitim sisteminde yapılan değişiklik, onu oluşturan parçaların tamamında yapılırsa verimli olur. Eğitim sisteminin en önemli parçası ise öğretmenlerdir. Nitelikli öğretmenin yetişmesi nitelikli lisans programına bağlıdır. Bu yüzden araştırmanın amacı, yeni eğitim sistemi (4+4+4) değişikliği kapsamında, 2006 Türkçe öğretmenliği lisans programını incelemek ve bu doğrultuda önerilerde bulunmaktır.

Araştırmanın problem cümlesi;

Türkçe öğretmeni yetiştiren fakültelerin ders programları, ilgili alanının öğretmenini yetiştirmek için yeterli midir/ uygun mudur?

Bu doğrultuda cevabı aranan alt sorular şunlardır:

- a) Türkçe öğretmenliği programındaki dil dersleri yeterli midir / uygun mudur?
- b) Türkçe öğretmenliği programındaki edebiyat dersleri yeterli midir / uygun mudur?
- c) Türkçe öğretmenliği programındaki dil bilimi dersleri yeterli midir / uygun mudur?
- d) Türkçe öğretmenliği programındaki Türkçe eğitimi dersleri yeterli midir / uygun mudur?
- e) Türkçe öğretmenliği programındaki meslek dersleri yeterli midir / uygun mudur?
- f) Türkçe öğretmenliği programındaki genel kültür dersleri yeterli midir / uygun mudur?

2. Araştırmanın yöntemi

Araştırma betimleyici bir çalışma olup veriler, incelenmesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan doküman incelemesi yöntemi (Yıldırım ve Şimşek 2006, 187) ile toplanmıştır. Araştırmada lisans programı, alanlara göre analiz edilmiştir.

3. 2006 Türkçe öğretmenliği lisans programının incelemesi ve öneriler

3.1. Alan dersleri

Öğretmenlik alanında en önemli bilgi alan bilgisidir (Yanpar-Yelken, Çelikkaleli ve Çapri 2007, 209). Özbay (2005, 313), 1998 yılında uygulamaya konulan Türkçe öğretmenliği lisans programındaki alan derslerinin fen-edebiyat fakültesi derslerinin özet bilgi aktarımı şekline dönüştüğünü ifade etmiştir. Bu tespit 2006 yılından beri uygulanan Türkçe öğretmenliği lisans programı için de geçerlidir. Kırkkılıç ve Maden (2010, 484) ile Durukan ve Maden (2011, 565), 2006 lisans programının alan bilgisi bakımından yetersiz ve alan ders saatlerinin az olduğunu söylemektedir. Bu yüzden alan bilgisi derslerinin Türkçe öğretmenliğinin hedeflerine daha uygun şekilde yapılandırılmasının faydalı olacağı söylenebilir.

2006 Türkçe öğretmenliği lisans programında alan bilgisi dersleri alt bölümlere ayrılmamıştır. Bu çalışmada alan bilgisi, dil (A1), edebiyat (A2) ve dil bilimi (A3) şeklinde üçe ayrılmış ve bu başlıklar altında ayrı ayrı incelenmiştir.

3.1.1. Dil

Osmanlı Türkçesi, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Sözcük Bilgisi ve Cümle Bilgisi

Çifci (2011, 406), 2006 yılından beri uygulanan mevcut lisans programındaki Osmanlı Türkçesi I ve II derslerinin yeterli olmadığını, Eski Türk Edebiyatı, Yeni Türk Edebiyatı gibi alan derslerinin Osmanlı Türkçesinin yardımıyla öğrenilebileceğini, ifade etmiştir. Türkçe öğretmeni

adayı Türk dilinin aşamalarını iyi bir şekilde öğrenmeli ki öğretmen olduğunda doğru ve eksiksiz bir şekilde öğretebilsin. Bu konuda Özden (1997, 11), “alanın temel konularına hâkim olmayan, alanının perspektifini kazanmamış, alanındaki temel konuları ve aralarındaki ilişkileri yakalayamayan öğretmenin profesyonel davranabilmesi olası değildir” diyerek alan bilgisine vurgu yapmıştır. Yine Çifci (2011, 405)’ye göre, “Türk dilinin tarihsel derinliğini ve zenginliğini kavrayamayan bir Türkçe öğretmeninden alanındaki eğitim öğretim görevini hakkıyla yerine getirmesi beklenemez.” Açık (2010, 22) ise, “lisans programında mevcut birer dönemlik haftada ikişer saatlik Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Kelime Bilgisi ve üç saatlik Cümle Bilgisi dersleri ile Türkçenin zenginliği, derinliği ve inceliklerini öğrenmek mümkün değildir. Pratikte ilköğretimin ikinci basamağında okuyan bir öğrenci için bu bilgiler yeterli gibi görünse de öğretmen için temeli olmadan yani Türkçenin tarihî gelişimi verilmeden eksik olduğu açıktır”, diyerek alanın önemini ifade etmiştir. Bu bağlamda **Osmanlı Türkçesi (2 2 3)** dersi en azından üç dönem öğretilmesi gerekmektedir.

Aktaş (2010, 41)’a göre, “görevi dilin doğru ve güzel kullanımı becerisi kazandırmak olan öğreticinin seçilmiş metinlerde dilin nasıl kullanıldığını göstermesine ihtiyaç olduğu açıktır.” Bu konuda Börekçi (2009, 427), “Türkçe programda Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçenin anıt niteliğindeki eserlerini tanımlarını sağlayacak meselâ Orhun Yazıtları’nı, Divanı Lügati-t-Türk’ü, Kutadgu Bilig’i inceleme şansı bulacakları bir dersin olmadığını”, ifade etmiştir. Bu bağlamda, Türk dilinin en güzel örneklerini öğrenebileceği **Türk Dilinden Seçme Metinler I ve II (2 0 2)** adında iki dönemlik dersler olmalı ki dil ve edebiyat derslerinde öğrendiği bilgileri uygulayabilsin, pekiştirebilsin. Böylece öğrenciler, Türkçenin sadece konuştuğumuz Türkçeden ibaret olmadığını fark edebilsin. Dil ile ilgili önerilen dersler tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Dil ile ilgili önerilen dersler

Say ı	Kodu	Dersin Adı	T	U	K	Dö- nemi
1	A1	Türk Dil Bilgisi I: Ses Bilgisi	2	0	2	1
2	A1	Osmanlı Türkçesi I	2	2	3	1
3	A1	Türk Dil Bilgisi II: Şekil Bilgisi	2	0	2	2
4	A1	Osmanlı Türkçesi II	2	2	3	2
5	A1	Türk Dil Bilgisi III: Sözcük Bilgisi	2	0	2	3
6	A1	Osmanlı Türkçesi III	2	2	3	3
7	A1	Türk Dil Bilgisi IV: Cümle Bilgisi	2	1	3	4
8	A1	Türk Dilinden Seçme Metinler I	2	0	2	5
9	A1	Türk Dilinden Seçme Metinler II	2	0	2	6
10	A1	Seçmeli I	2	0	2	8
Toplam			20	7	24	

3.1.2. Edebiyat

Yazılı Anlatım I ve II, Sözlü Anlatım I ve II

Yazılı Anlatım I ve II ile Sözlü Anlatım I ve II, birinci sınıfta ikişer ders saati olarak okutulan derslerdendir. Bu dersler çok genel ve özet geçildiği için faydalı olamamaktadır. Kırkkılıç ve Maden (2010, 486)’e göre “Yazılı Anlatım I ve II, Sözlü Anlatım I ve II, Dinleme Eğitimi, Okuma Eğitimi, Konuşma Eğitimi, Yazma eğitimi gibi dersler birbirinin benzeri ve tamamlayıcısı mahiyetindedir. Bunların ders saati toplamı 24 saattir. Bu derslerin içerikleri birbirine yakın olduğu için yer yer tekrara düşülmekte ve dersler amacına ulaşamamaktadır”

Gelişen ve değişen dünyada sözlü ve yazılı iletişimin önemi daha da artmıştır. İnsanların,

Turkish Studies

hızla değişen bilgi toplumuna uyum sağlayabilmeleri için, bir takım kişisel becerileri kazanmaları bir ihtiyaç haline gelmiştir. Hızlı ve anlayarak okuma becerisi ile sözlü olarak kendini düzgün ve etkili bir şekilde ifade etme becerisi bu becerilerden bazılarıdır. Bu bağlamda Yazılı Anlatım I ve II ile Sözlü Anlatım I ve II yerine **Hızlı Okuma (1 2 3)** ile **Diksiyon (1 2 3)** dersine ihtiyaç vardır. Aslında Hızlı Okuma ve Diksiyon, üniversitenin bütün bölümlerinde okutulması gereken derslerdendir. “Şu an Amerika’da, ilköğretimden üniversiteye kadar her seviyede ‘Speed Reading’ dersleri verilmekte ve öğrenciler bu teknikler üzerine dersler almaktalar” (Türkkan ve Türkkan 2010, 22)

Yine Yazılı Anlatım I ve II dersinin metin dil bilimi ile ilişkisi göz önünde bulundurulursa **Metin Dil Bilimi (2 1 3)** adında bir dersin olması gerektiği aşağıda dil bilimi bölümünde de açıklanmıştır.

Türk Halk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı ve Yeni Türk Edebiyatı

Mevcut programda Türkçe öğretmenliği bölümünde Türk Halk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı ve Yeni Türk Edebiyatı dersleri ikişer kredi ve iki dönemle sınırlıdır. Açık (2010, 22)’a göre, “Türkçe eğitimi lisans programında mevcut iki dönemlik haftada ikişer saatlik Halk Edebiyatı ve Eski Türk Edebiyatı dersi ile öğretmen adaylarının edebi eserlerimizi tanınması, anlaması ve anlamlandırması da mümkün olmayacaktır.” Kırkkılıç ve Maden (2010, 486) ise, bu sürenin hem Halk Edebiyatı, hem Eski Türk Edebiyatı hem de Yeni Türk Edebiyatı için yeterli olmadığını belirtmektedir. Böyle bir durumda öğrencilerden bu edebiyatlara vakıf olmasını beklemek mümkün değildir. Bu kadar az bir zamanda bu edebiyatların özeti yapmak bile mümkün görünmemektedir. Bu bağlamda bu edebiyatların dönem sayısı en azından üçe çıkarılmalıdır.

Mevcut programın birinci sınıfın ikinci döneminde Edebiyat Bilgi ve Kuramları II dersi bulunmaktadır. Bu dersin kur tanımı şöyledir: “Türk edebiyatının başlangıcından günümüze kadar geçirdiği aşamalar, edebi türler, nazım şekilleri, vezin ve kafiye çeşitleri, edebi sanat anlayışları” (http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/programlar_icerikler.htm). Bu bilgiler, Edebiyat Bilgi ve Kuramları II dersinde teori planında kaldığı için Türk Halk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı ve Yeni Türk Edebiyatı derslerinde yeniden açıklanma ihtiyacı hissedilmektedir. Bu bağlamda birinci sınıfın ikinci dönemindeki Edebiyat Bilgi ve Kuramları II dersi yerine **Türk Halk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı ve Yeni Türk Edebiyatı** dersleri konularak bu dersler üçer dönem okutulabilir. Böylece Edebiyat Bilgi ve Kuramları II dersindeki bilgiler bu edebiyat derslerinde bir metin üzerinden işleneceği için öğrenme daha kalıcı olacaktır. Ayrıca, her edebiyatın nazım şekilleri ve türleri, sanat ve estetik anlayışı, dönemin kültür dünyası farklı olduğu için o alanın uzmanı bu bilgileri daha iyi açıklayacaktır. Özbay (2005, 316-317), Türk Halk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı ve Yeni Türk Edebiyatı derslerini dörder dönem olarak önerirken, Güzel (2005, 306-309), Yeni Türk Edebiyatı’nı dört dönem, Türk Halk Edebiyatı’nı üç dönem, Eski Türk Edebiyatı’nı ise iki dönem şeklinde önermektedir.

Dünya Edebiyatı

Mevcut programda beşinci yarıyılıda Dünya Edebiyatı dersi bulunmaktadır. Aslında bu isim altında Batı edebiyatı anlatılmakta ve eserleri okutulmaktadır. Dersin gerçekten Dünya edebiyatı olabilmesi için dünyadaki bütün ülkeleri kapsayıcı şekilde olması gerekir. Dünyada yaklaşık 200 ülke olduğu düşünülürse bunun bir derste işlenmesi mümkün değildir. Bunun yerine **Batı Edebiyatı (3 0 3)** ve **Doğu Edebiyatı (3 0 3)** şeklinde iki ders olursa daha dengeli ve gerçekçi olacaktır. Özbay (2005, 316-317)’in önerdiği programda Dünya Edebiyatı iki dönemlik bir ders iken, Güzel (2005, 308-309)’in önerdiği programda Dünya Klasikleri ve Çağdaş Türk

Edebiyatları dersleri bulunmaktadır.

1980 Sonrası Türk Edebiyatı

2006 Türkçe öğretmenliği lisans programında, öğretmen adaylarının son dönem şair ve yazarları tanıyabileceği bir ders bulunmamaktadır. Öğretmen adaylarının Orhan Pamuk, Mustafa Kutlu, Ahmet Ümit, Elif Şafak, Yavuz Bülent Bakiler gibi yazar ve şairlerin eserlerini takip edebileceği **1980 Sonrası Türk Edebiyatı (2 0 2)** adlı bir derse ihtiyaçları vardır. Edebiyat ile ilgili önerilen dersler tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Edebiyat ile ilgili önerilen dersler

Sayı	Kodu	Dersin Adı	T	U	K	Dö- nemi
1	A2	Edebiyat Bilgi ve Kuramları	2	0	2	1
2	A2	Yeni Türk Edebiyatı I	2	0	2	2
3	A2	Klasik Türk Edebiyatı I	2	0	2	2
4	A2	Türk Halk Edebiyatı I	2	0	2	2
5	A2	Yeni Türk Edebiyatı II	2	0	2	3
6	A2	Klasik Türk Edebiyatı II	2	0	2	3
7	A2	Türk Halk Edebiyatı II	2	0	2	3
8	A2	Yeni Türk Edebiyatı III	2	0	2	4
9	A2	Klasik Türk Edebiyatı III	2	0	2	4
10	A2	Türk Halk Edebiyatı III	2	0	2	4
11	A2	Batı Edebiyatı	3	0	3	5
12	A2	Doğu Edebiyatı	3	0	3	6
13	A2	1980 Sonrası Türk Edebiyatı	2	0	2	7
14	A2	Seçmeli I	2	0	2	7
15	A2	Seçmeli II	2	0	2	8
Toplam			32	0	32	

3.1.3. Dil Bilimi

“Dilbilimcinin dil öğretimi gibi bir görevi yoktur; ancak dil bilimi dil öğretimi için veri hazırlar” (Kocaman 1998, 104). Dil bilimi, tek tek dilleri ve genel olarak insan dilinin özelliklerini inceleyen bilim dalıdır. “Dilbilimin ürünleri, verileri ve katkıları olmadan dil öğretimini düşünmek olanaksız gibidir” (Enginarlar 2006, 151). Birçok araştırmacı Türkçe öğretmenliği lisans programına dil bilimi ile ilgili derslerinin konulması gerektiğini ifade etmiştir (Börekcı 2009, 422-425; Sağır 2002, 59).

Mevcut programda Genel Dilbilimi dersinin bulunması olumludur; ancak dil bilimiyle ilgili her şeyi bir derste vermek mümkün değildir. Genel Dil Bilimi dersinin yanında dil bilimiyle ilgili Anlam Bilimi, Metin Dil Bilimi gibi başka derslere ihtiyaç vardır.

Anlam Bilimi

Türkçe anlam açısından oldukça zengin bir dildir. Bu zenginliğin, derinliğin ve inceliğin bilinmesi Türk dilinin büyüklüğünü de ortaya çıkaracaktır. Dili anlam açısından inceleyen bilim dalı (Aksan 2005, 16-20; Guiraud 1999, 7) olan **Anlam Bilimi (2 1 3)** dersinin Türkçe Öğretmenliği lisans programında olmaması büyük bir eksikliklerdir. Anlam Bilimi bazı üniversitelerde seçmeli ders olarak okutulsa da zorunlu derslerden biri olmalıdır.

Metin Dil Bilimi

Metin dil biliminin temel amacı, metinlerin yapılarını ortaya çıkarmak ve uygulamalı örneklerle göstermektedir. Metin dil bilim, metinlerin temel ölçütlerini ve kurallarını betimler (Şenöz 2005, 112).

Turkish Studies

Yılmaz ve Topal (2010, 775-788)'ın araştırmasında, Türkçe dersinin metin dil bilimsel yöntemle işlendiği öğrenci grubunun anlama testi puanları ile Türkçe dersinin klasik (düz anlatım) yöntemle işlendiği öğrenci grubunun puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda, okuduğu metni anlama ve çözümleme ile ilgili olarak; "okuduklarındaki örtülü anlamları bulur, metne ilişkin sorulara cevap verir ve metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantıları fark eder." (MEB 2006, 25), şeklinde ifade edilen Türkçe öğretiminin amaç ve kazanımlarının öğrencilere kazandırılmasında Metin Dil Bilimi faydalı bir derstir. Bu bağlamda Türkçe öğretmen adaylarına **Metin Dil Bilimi (2 1 3)** dersi verilmeli ki öğrencilere anlatabilsin. Ayrıca, Borekçi (2009, 424)'ye göre, "Yazılı Anlatım dersinin içeriği Metin Dil Bilimi dersi biçiminde Türkçe öğretmenliği programına yansıtılmasının daha verimli olacağını" söylemektedir. Dil bilimi ile ilgili önerilen dersler tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: Dil bilimi ile ilgili önerilen dersler

Sayı	Kodu	Dersin Adı	T	U	K	Dönemi
1	A3	Genel Dil Bilimi	2	0	2	4
2	A3	Anlam Bilimi	2	1	3	5
3	A3	Metin Dil Bilimi	2	1	3	6
4	A3	Seçmeli I	2	0	2	7
Toplam			8	2	10	

3.2. Alan eğitimi

Alan eğitimi dersleri, alan bilgisi ile eğitim bilimleri arasında ve ikisinden de bilgiler taşır. Alan eğitimi dersleri bir nevi uygulama dersi gibi düşünülebilir. Söz gelişi, Dil Bilgisi Öğretimi, hem alan bilgisi hem de eğitim bilimleri bilgisinin kesiştiği ve uygulama alanı bulduğu bir derstir.

Türkçe Ders Kitabı İncelemeleri

İlköğretim okullarında ders kitapları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. Mevcut uygulamada Türkçe öğretmenin kitap seçme gibi durumu söz konusu değildir. Hal böyleyken Türkçe Ders Kitabı İncelemeleri dersi çok da faydalı olmamaktadır. Öğretmen sınıfta ders kitabının yanında ek metin veya araç metinlerle dersi zenginleştirebilir. Bunun için Türkçe öğretmeni adaylarının hikâye veya roman özetleme, konuyla ilgili metin yazma, bir metni yeniden düzenleme gibi alıştırmalar yaparak kendini geliştirebileceği bir ders olmalıdır. Çifci (2011, 409)'ye göre öğretmen adaylarının metin oluşturma becerilerinin geliştirilmesine yönelik derslere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda Türkçe öğretmenliği lisans programına **Metin Oluşturma (2 1 3)** adında bir ders konulmalıdır.

Çocuk Edebiyatı

Mevcut lisans programında Çocuk Edebiyatı dersi sadece bir dönemde haftada iki ders saatinde okutulmaktadır. Yıllarca çocuklara hitap edecek olan Türkçe öğretmenlerinin bu kadar az ders saatinde Çocuk Edebiyatı dersini görmesi yetersizdir. Açık (2010, 20) da bu dersin sadece bir dönemle sınırlı olmasına dikkat çekmektedir. Güzel (2005, 308) ve Özbay (2005, 317), Çocuk Edebiyatı dersinin iki döneme çıkarılmasını önermiştir. Çocuk Edebiyatı dersinde masal, hikâye, roman, fantastik roman gibi düz yazı metinleri okutulurken çocuk şiirleri geri planda kalmaktadır. Bu bağlamda Çocuk Edebiyatı dersinin sayısı iki döneme çıkartılmalıdır. Birinci dönemde **Çocuk Edebiyatı I: Nesir (2 0 2)** ve ikinci dönemde **Çocuk Edebiyatı II: Nazım (2 0 2)**. Böylece Çocuk Edebiyatı daha ayrıntılı işlenebilir.

Özel Öğretim Yöntemleri II

Özel Öğretim Yöntemleri II dersinin kur tanımı;

Türkçe öğretiminin yöntem, teknik, kavram, ilke, ortam ve dayanakları, yönetmelikleri, öğrenme-öğretme süreçleri, ilköğretim okullarında uygulanmakta olan Türkçe dersi öğretim programlarının eleştirel bakış açısıyla incelenip değerlendirilmesi, etkinlikler yoluyla okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin dilin kurallarına uygun olarak geliştirilmesi, dilbilgisi öğretim alanındaki bilgilerin beceriye dönüştürülmesi, Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlerin seçimi, metnin özellikleri, metinle ilgili soruların hazırlanması ve değerlendirilmesi, metnin çeşitli yönlerden incelenmesi, kazanılan bilgi ve becerilerin daha kalıcı olmasının sağlanması için uygulama çalışmaları, ölçme-değerlendirmenin araç, tür ve yöntemleri, Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme. Düzeye uygun metinlerle çağdaş bir öğretim ortamı hazırlama çalışmaları.

(http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/programlar_icerikler.htm), şeklinde ifade edilmiştir.

Kur tanımının ilk ifadesi olan “Türkçe öğretiminin yöntem, teknik, kavram, ilke, ortam ve dayanakları, yönetmelikleri” zaten Özel Öğretim Yöntemleri I dersinin kur tanımında “Alana özgü temel kavramlar ve bu kavramların alan öğretimiyle ilişkisi, alanının başta Anayasa ve Millî Eğitim Temel Yasası olmak üzere yasal dayanakları” şeklinde açıklanmıştır. İkinci bir tekrara gerek yoktur. Ayrıca Özel Öğretim Yöntemleri II dersiyle ilgili hazırlanan ders kitaplarından da anlaşılacağı gibi bu ders bir nevi dinleme, okuma, konuşma ve yazma dersinin tekrarı gibidir.

Türkçe öğretmeni adayının, lisansta Türkçe Dersi Öğretim Programını inceleme alanı bulacağı başlı başına bir ders yoktur. Özel Öğretim Yöntemleri I dersinin kur tanımında programla ilgili “İlgili Öğretim Programı’nın incelenmesi (amaç, kazanım, tema, ünite, etkinlik, vb.)” ile Özel Öğretim Yöntemleri II dersinin kur tanımında, “ilköğretim okullarında uygulanmakta olan Türkçe dersi öğretim programlarının eleştirel bakış açısıyla incelenip değerlendirilmesi”, ifadeleri geçmektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programı kısmen Özel Öğretim Yöntemleri I kısmen de Özel Öğretim Yöntemleri II dersinde incelenmekte ve değerlendirilmektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programı bir bütün olarak bir dönemde incelenmeli, değerlendirilmeli ve etkinlikleri uygulanmalıdır. Bu yüzden Özel Öğretim Yöntemleri II dersi yerine **Öğretim Programının İncelenmesi ve Uygulamalar (2 2 3)** adında bir ders konulmalıdır. Böylece öğretmen adayı dördüncü sınıfta Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması için okullara daha hazırlıklı ve bilinçli olarak gitmiş olacaktır.

Dil Bilgisi Öğretimi

“Dil bilgisi” ile “dil bilgisi öğretimi” farklı konulardır. “Dil bilgisi, bir dili ses, kelime yapısı, cümle kuruluşu bakımından inceleyen ve bunlarla ilgili kuralları ortaya koyan bilim dalıdır” (Topaloğlu 1989, 56). “Dil bilgisi öğretimi ise; dilin ses, şekil ve cümle yapılarını birtakım yöntemler kullanarak öğrencilere sezdirme ve bu yolla onların dili etkili, doğru ve düzgün kullanmalarını sağlamaya yönelik etkinlikler yapma sürecidir” (Dolunay 2010, 277). Mevut programda dil bilgisi ile ilgili Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Sözcük Bilgisi, Cümle Bilgisi dersleri bulunmaktadır; ancak dil bilgisinin nasıl öğretileceği ile ilgili bir ders yoktur. Sağır (2002, 56), Türkçe öğretiminde, dil bilgisi konu alanının öğretimine yeterince yer verilmediğini, bu alanın Türkçe öğretimi içindeki önemini görmezlikten geldiğini ve bu yüzden programın gözden geçirilmesi gerektiğini, ifade etmiştir.

Barın ve Demir (2008, 4), “başarılı bir dil bilgisi öğretimi, dört temel dil becerisinin kazandırılmasına, kullandığımız dile ilişkin yanlışların azaltılmasına, zihnin gelişmesine, iyi bir iletişim kurmaya, dile ilişkin öz güvenin ve hoşgörünün kazanılmasına, bir yabancı dilin daha rahat öğrenilmesine yardımcı olmaktadır”, diyerek dil bilgisi öğretiminin önemine değinmiştir. Bu bağlamda Türkçe öğretmenliği lisans programına Dil bilgisi öğretiminin dört temel dil becerisiyle ilişkisi, amacı, ilkeleri ve yöntemlerinin uygulamalı bir şekilde açıklandığı **Dil Bilgisi Öğretimi (1 2 3)** dersi konulmalıdır. Alan eğitimi ile ilgili önerilen dersler tablo 4’te gösterilmiştir.

Turkish Studies

Tablo 4: Alan eğitimi ile ilgili önerilen dersler

Sayı	Kodu	Dersin Adı	T	U	K	Dö- nemi
1	AE	Çocuk Edebiyatı I: Nesir	2	0	2	3
2	AE	Çocuk Edebiyatı II: Nazım	2	0	2	4
3	AE	Türkçe Öğretimi Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3	4
4	AE	Özel Öğretim Yöntemleri	3	0	3	4
5	AE	Anlama Teknikleri II: Dinleme Eğitimi	2	2	3	5
6	AE	Anlama Teknikleri I: Okuma Eğitimi	2	2	3	5
7	AE	Dil Bilgisi Öğretimi	1	2	3	5
8	AE	Anlatma Teknikleri I: Konuşma Eğitimi	2	2	3	6
9	AE	Anlatma Teknikleri II: Yazma Eğitimi	2	2	3	6
10	AE	Öğretim Programının İncelenmesi ve Uygulamalar	2	2	3	6
11	AE	Tiyatro ve Drama Uygulamaları	2	2	3	7
12	AE	Metin Oluşturma	2	1	3	7
13	AE	Seçmeli I	2	0	2	8
Toplam			26	17	36	

3.3. Meslek bilgisi

“Öğretmen konu alanını ne kadar iyi bilirse bilsin, sahip olduğu bilgileri öğrencilerine aktaramazsa mesleğinde başarılı olamaz. Bu nedenle öğretmenin, öğretme becerisine sahip olması gerekir” (Erden 1999, 44). Öğretmenin kendi alanının bilgisine sahip olmasının yanında aynı zamanda öğretmenlik bilgisi ve becerisine de ihtiyaç vardır. Burada asıl önemli olan meslek bilgisi derslerinin nasıl anlatılması gerektiğidir. Cemiloğlu (2005, 367), meslek bilgisi derslerinin alan dersleriyle ilişkilendirilmeden okutulduğunu bu yüzden meslek bilgisi derslerinin içeriğinin tartışılması gerektiğini ifade etmiştir. Eğitim Psikolojisi, Rehberlik, Sınıf Yönetimi gibi dersler bütün bölümlerde aynen okutulabilir; ama Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ölçme ve Değerlendirme, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Özel Öğretim Yöntemleri I gibi derslerin içeriği alanlara göre değiştiği için bütün fakültede aynı şekilde okutulması doğru değildir.

Eğitim Psikolojisi

2006 Türkçe öğretmenliği lisans programının birinci sınıfın ikinci döneminde Eğitim Psikolojisi (3 0 3) adlı bir ders bulunmaktadır. Bu ders aslında Türkiye’de 1964-1965 eğitim-öğretim yılında Eğitim Psikolojisi adıyla okutulmuştur. Bir süre sonra bu ders, Gelişim Psikolojisi ve Öğrenme Psikolojisi olarak iki derse ayrılmıştır. Yine 1998 Türkçe öğretmenliği lisans programının üçüncü yarıyılında Gelişim ve Öğrenme (3 0 3) adlı bir ders bulunmaktadır. Küçükahmet (2007, 205)’e göre, “Her ne olursa tam kırk yıl sonra bu dersler tekrar ‘Eğitim Psikolojisi’ hâline dönmüştür.” Hatta dersin kur tanımı aynen alınmıştır.

Eğitim-Psikoloji ilişkisi, eğitim psikolojisinin tanımı ve işlevleri, öğrenme ve gelişim ile ilgili temel kavramlar, gelişim özellikleri (bedensel, bilişsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişim), öğrenmeyi etkileyen faktörler, öğrenme kuramları, öğrenme kuramlarının öğretim süreçlerine yansımaları, etkili öğrenme, öğrenmeyi etkileyen faktörler (motivasyon, bireysel faktörler, grup dinamiği ve bu faktörlerin sınıf içi öğretim sürecine etkisi).

(http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/programlar_icerikler.htm)

Küçükahmet (2007, 205)’e göre, öğrenme ve gelişim ile ilgili olarak bu alanların muhtevanın üç kredilik bir derste verilemeyeceğidir. Öğrenme psikolojisi, kavramları, kuramları başlı başına bir

Turkish Studies

derstir. Bu yüzden Türkçe öğretmenliği lisans programında **Öğrenme Psikolojisi (2 0 2)** adlı bir ders bulunmalıdır.

2006 Türkçe Öğretmenliği lisans programında Türkçe öğretmenin hedef kitlesi olan 11-15 yaş arası çocukların gelişim özelliklerini ve psikolojisini bilebileceği bir dersin bulunmaması büyük bir eksiklik. 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren beşinci sınıf Türkçe derslerine Türkçe öğretmenin girmeye başladığı da dikkate alınır Türkçe öğretmenin hedef kitlesi olan çocuğun beden ve hareket, zihin, dil, kişilik, ahlak, duygu, sosyal gelişimini iyi bilmeli ki ona en iyi şekilde yaklaşabilsin. Lisans programına özellikle çocukların 11-15 yaş arası gelişimlerinin ayrıntılı bir şekilde ele alınacağı **Çocuk Gelişimi ve Psikolojisi (2 0 2)** adlı bir ders konulmalıdır.

Özel Eğitim

Pek çok öğretmenlik programına “Özel Eğitim” dersi konulmuştur. Özel eğitime muhtaç çocuklar görme engelliler okulu, işitme engelliler okulu gibi özel okullarda eğitilmektedir. Bu kurumların öğretmenleri de eğitim fakültelerinde özel eğitim öğretmenliği programlarıyla yetişmektedir. Küçükahmet (2007, 206-207), eğitim fakültelerinde bu dersi okutacak hem yeterli sayıda öğretim elemanının olmadığını, hem de her programa bu dersin konulmaması gerektiğini ifade ettikten sonra bütün öğretmen adaylarının bu dersi almasının “israf” olduğunu vurgulamaktadır.

Türkçe öğretmenliği lisans programının yedinci döneminde Özel Eğitim (2 0 2) dersi bulunmaktadır. Küçükahmet’in belirttiği gibi Türkçe öğretmeni adayı için de bu ders zaman israfıdır. Meslek Bilgisi ile ilgili önerilen dersler tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Meslek bilgisi ile ilgili önerilen dersler

Sayı	Kodu	Dersin Adı	T	U	K	Dönemi
1	MB	Eğitim Bilimine Giriş	2	0	2	1
2	MB	Öğrenme Psikolojisi	2	0	2	2
3	MB	Çocuk Gelişimi ve Psikolojisi	2	0	2	3
4	MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	2	1	3	4
5	MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2	5
6	MB	Ölçme ve Değerlendirme	2	1	3	6
7	MB	Okul Deneyimi	1	4	3	7
8	MB	Rehberlik	2	0	2	8
9	MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5	8
Toplam			17	12	24	

3.4. Genel kültür

Türk Eğitim Tarihi

Türkçe öğretmenliği lisans programının altıncı döneminde Türk Eğitim Tarihi (2 0 2) dersi bulunmaktadır. Küçükahmet (2007, 208), genel kültür vereceğine inanılan bu dersin programlarda niçin bu denli ağırlık kazandığını anlamının zor olduğu ve Eğitim Bilimine Giriş gibi genel bir ders olmadığını ve eğitim fakültelerinde bu dersi okutabilecek öğretim elemanı sayısının sanıldığı kadar altında olduğunu, ifade etmektedir. Türkçe öğretmenliği lisans programına, bu ders yerine daha faydalı ve verimli olabilecek Felsefe ve Bilim gibi başka bir genel kültür dersi konulabilir.

Felsefe ve Bilim

Felsefe her türlü varlık üzerine, düşünme, bilme, tanıma, öğrenme, anlama, anlamlandırma ve açıklama eylemi ve etkinliği olarak betimlenebilir (Topdemir 2009, 120). Bu anlamda felsefenin insanın düşünce dünyasını oluşturmasında ve zenginleştirmesinde, kişilere eleştirel zihniyetin kazandırılmasında çok önemli bir yeri bulunmaktadır.

Turkish Studies

“Felsefenin tarih boyunca en fazla ilintisinin bulunduğu disiplin bilimdir. Bu iki disiplin entelektüel kültürün temel unsurudurlar ve aralarında tarih boyunca mahiyeti ve kapsamı değişiklik göstermekle birlikte, her zaman yakın bir ilişki olmuştur. Bilim, felsefe ve sanat gibi bilgi türlerinin hepsi, aslında aynı varlık dünyasını anlamaya, anlamlandırmaya ve açıklamaya çalışmaktadır” (Topdemir 2009, 129). Bu bağlamda öğretmen adaylarının düşünce dünyalarını derinleştirecek ve geliştirecek filozof, bilim adamı, varlık, tabiat, din, akıl, sezgi, bilgi, bilgi kuramı, bilimsel bilgi, bilginin doğruluğu, kaynakları ve sınırları gibi konuların tartışıldığı **Felsefe ve Bilim (2 0 2)** adlı bir derse ihtiyaç vardır.

Dil Kültür ve Değerler

“Bir toplumun fertlerini birbirine bağlayan ve toplumun devamını sağlayan unsurların başında değerler gelmektedir. Değerler, sosyal dayanışma oluşturarak toplumda uyulması gereken ortak davranış kalıplarını belirlemektedir” (Yaman, Taflan ve Çolak 2009, 107). Örgün eğitim kurumlarının Türk çocuklarının milli, ahlaki, manevi ve kültürel değerlerini tanıyan, bilen ve benimseyen fertler olarak yetişmesinde; değerlerimizin aktarımında, korunmasında ve yayılmasında önemli bir görevi vardır. Şen (2008, 77)’e göre, “İlköğretimden itibaren aldığı değerleri günlük yaşamına uygulayan ve değerleri özümsemiş bireylerden oluşan toplum da refah içerisinde olacaktır.”

2006 Türkçe öğretmenliği lisans programının sekizinci döneminde Dil ve Kültür adlı bir ders bulunmaktadır. Dersin kur tanımında değerlerle ilgili sadece “yazınsal metinler yoluyla ulusal ve evrensel değerlerin aktarılması” ifadesinin geçmesi yeterli değildir. Bunun için önce başta Türkçe öğretmeni ve diğer öğretmen adayları yetiştirilirken onlarda dil bilinci ile birlikte değerlerimizin önemi ve aktarımıyla ilgili farkındalık oluşturulmalıdır. Bu bağlamda var olan Dil ve Kültür dersinin muhtevası genişletilerek değerlerin açıklandığı **Dil Kültür ve Değerler (2 0 2)** adlı bir ders konulmalıdır.

Türk Tarihi ve Kültürü

1998 Türkçe öğretmenliği lisans programında Türk Tarihi ve Kültürü I ve II (2 0 2) dersleri ile 2006 Türkçe öğretmenliği lisans programında ise Uygarlık Tarihi (2 0 2) dersi vardır. Uygarlık tarihini bir dönemde haftada ikişer saatte anlatmak gerçekçi görünmemektedir. Bunun yerine eskiden olduğu gibi **Türk Tarihi ve Kültürü (2 0 2)** dersinin okutulması daha mantıklı ve gerçekçi olacaktır. Genel kültür ile ilgili önerilen dersler tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: Genel kültür ile ilgili önerilen dersler

Sayı	Kodu	Dersin Adı	T	U	K	Dö- nemi
1	GK	Yazı Yazma Teknikleri	1	2	3	1
2	GK	Felsefe ve Bilim	2	0	2	1
3	GK	Hızlı Okuma	1	2	3	1
4	GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I	2	0	2	1
5	GK	Bilgisayar I	2	2	3	1
6	GK	Diksiyon	1	2	3	2
7	GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II	2	0	2	2
8	GK	Bilgisayar II	2	2	3	2
9	GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	1	3	3
10	GK	Dil Kültür ve Değerler	2	0	2	3
11	GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2	5
12	GK	Seçmeli I	2	0	2	6

Turkish Studies

13	GK	Türk Tarihi ve Kültürü	2	0	2	7
14	GK	Seçmeli III	2	0	2	8
Toplam			24	13	34	

4. Sonuç, tartışma ve öneriler

Araştırmada 2006 Türkçe öğretmenliği lisans programı dil, edebiyat, dil bilimi, alan eğitimi, meslek bilgisi ve genel kültürden oluşan altı başlıkta incelenmiştir. İnceleme sonucunda her alanın yeniden gözden geçirilmesi, yeni derslerin eklenmesi ve uygun olmayan derslerin programdan çıkarılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Araştırmada önerilen Türkçe öğretmenliği lisans programında alanlarına göre ders sayısı tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Önerilen programda alanlarına göre ders sayısı

Alanlar	Edebiyat		Dil Bilimi	Alan Eğitimi	Meslek Bilgisi	Genel Kültür	Toplam
	Dil	A2					
Kodu	A1	A2	A3	AE	MB	GK	
Ders sayısı	10	15	4	13	9	14	65
yüzdesi	%15	%23	%6	%20	%14	%22	%100

Tablo 7’e göre en yüksek yüzde sırasıyla edebiyat (%23), genel kültür (%22) ve alan eğitimi (%20) gelmektedir. Alanlara göre, % 44 ile alan bilgisi dersleri ilk sıradadır. Alan bilgisi ile alan eğitimi derslerinin toplamı ise % 64’tür.

Dünyada öğretmen yetiştirme programları genel olarak % 50-60 alan bilgisi ve becerileri, % 25-30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, % 15-20 genel kültür derslerini içermektedir (Küçükahmet 2007, 210). Özbay (2005, 315) ise, eğitim fakültelerinde nitelikli öğretmen yetiştirebilmek için genel olarak ders dağılımında dikkat edilecek oranın, %70 alan bilgisi ve alan eğitimi, % 30 pedagojik formasyon ve genel kültürün olması gerektiğini ifade etmiştir. Buna göre, önerilen Türkçe öğretmenliği lisans programındaki alan bilgisi ve alan eğitimi derslerinin oranının % 64 (42 ders) ile uygun olduğu söylenebilir.

Önerilen programın 1998 ve 2006 lisans programıyla alanlara göre karşılaştırılması tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Önerilen programın 1998 ve 2006 lisans programıyla alanlara göre karşılaştırılması

Alanlar	1998 programı		2006 programı		Önerilen program	
	Ders sayısı	%	Ders sayısı	%	Ders sayısı	%
Alan bilgisi ders sayısı ve yüzdesi	27	%48	33	%56	29	%44
Meslek bilgisi ders sayısı ve yüzdesi	11	%20	12	%20	9	%14
Genel Kültür dersi sayısı ve yüzdesi	5	%9	14	%24	14	%22
Alan eğitimi ders sayısı ve yüzdesi	-		-		13	%20
Yan alan dersleri ve yüzdesi	8	%14	-		-	
Seçmeli ders sayısı ve yüzdesi	5	%9	-		-	
Toplam	56	%100	59	%100	65	%100

Tablo 8’de görüldüğü gibi, 2006 Türkçe öğretmenliği lisans programında yan alan kalktığı için yan alan dersleri bulunmazken 2006 programında ve önerilen programda ise seçmeli dersler ilgili bölümde gösterildiği için ayrıca yer verilmemiştir. Tablo 9’a göre, 1998 programında

Turkish Studies

alan bilgisi oranı %48 (27 ders) iken 2006 programında alan bilgisi oranı %56 (33 ders)'tir. Önerilen programda alan bilgisi ile alan eğitimi derslerinin toplam oranı %64 (42 ders)'tir. Bu programlara göre alan bilgi ve alan eğitimi açısından önerilen programın yüzdelik oranının yüksek, ders sayısının daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

1998 ve 2006 lisans programında meslek derslerin yüzdelik oranları (%20) aynıdır. Bu programlara göre meslek bilgisi açısından önerilen programın yüzdelik oranının altı puan, ders sayısının ise iki veya üç ders düştüğü görülmektedir. Bunun sebebi, önerilen programda meslek derslerinin bazılarının (Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Özel Öğretim Yöntemleri I) alan eğitimi dersleri içinde yer alması, bazılarının ise (Özel Eğitim) yer almamasından kaynaklanmaktadır. Tablo 9'a göre, 1998 lisans programından 56 dersle, 2006 Türkçe öğretmenliği lisans programından ise 59 dersle mezun olunurken önerilen lisans programından 65 ders ile mezun olunması öngörülmüştür.

Güzel (2005, 305-310)'in önerdiği programda alan derslerinin oranı % 67, Özbay (2005, 211-334)'in önerdiği programda ise alan ve alan eğitimi derslerinin oranı % 71'dir. Önerilen programdaki alan ve alan eğitimi derslerinin oranı (%64) bu programlarla karşılaştırıldığında; Güzel'in programındaki alan bilgisi oranıyla uyumlu, Özbay'ın programındaki alan ve alan bilgisi oranından % 7 düşüktür. Düşük olmasının sebebi, Diksiyon, Hızlı Okuma ve Yazı Yazma Teknikleri derslerinin genel kültür dersleri içerisinde yer almasındandır.

Önerilen Türkçe öğretmenliği lisans programında genel olarak teorik, uygulama ve kredisi tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: Önerilen programda derslerin teorik, uygulama ve kredi sayısı

Alanlar	Dil	Edebiyat	Dil Bilimi	Alan Eğitimi	Meslek Bilgisi	Genel Kültür	Toplam
Kodu	A1	A2	A3	AE	MB	GK	
Teori	20	32	8	26	17	24	127
Uygulama	7	0	2	17	12	13	51
Kredisi ve yüzdesi	24	32	10	36	24	34	160
	%15	%20	%6	%23	%15	%21	%100

Tablo 10'a göre, teorik olarak en çok ders saati 32 ders saati ile edebiyat derslerindeki uygulamada ise 17 ders saati ile alan eğitimi derslerindedir. Kredisi en fazla alanın ise 36 kredi ile alan eğitimi dersleri olduğu görülmektedir. Alanlara göre, en yüksek yüzde %41 ile alan bilgisi dersinde, daha sonra %23 ile alan eğitimi dersindedir.

Önerilen programın teorik, uygulama ve kredisinin 1998 ve 2006 lisans programıyla karşılaştırılması Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Önerilen programın teorik, uygulama ve kredisinin diğer programlarla karşılaştırılması

Turkish Studies

Programlar	Teorik ders saati	Uygulama saat sayısı	Kredisi	Toplam saat sayısı
1998 programı	125	34	142	159
2006 programı	128	34	145	162
Önerilen program	127	51	160	178

Tablo 11'e göre, 1998 programındaki teorik ders saati sayısı 125, 2006 programındaki ders saati sayısı 128'dir. Bu iki programla önerilen programdaki teorik ders saati sayısı ile karşılaştırıldığında pek fazla değişmediği anlaşılmaktadır. Uygulama saatleri 1998 ile 2006 programda 34 ders saati ile aynı iken önerilen programda 17 saat artarak 51 ders saatine çıkmıştır. Buna göre, önerilen programın uygulamaya ağırlık verdiği söylenebilir. 1998 lisans programından 142 kredi ve 159 saatle 2006 lisans programından ise 145 kredi ve 162 saatle mezun olunurken önerilen programdan 160 kredi ve 178 saatle mezun olması öngörülmüştür.

Bu sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

1) Öğretmenin yetişmesinde lisans programında verilen teorik derslerin uygulamalı derslerle pekiştirilmesi, kaynaşması oldukça önemlidir (Aslan 2003, 33). 2006 lisans programının toplam ders saati 162'i olup sadece %21'i (34 ders saati) uygulamadır. Bu oranın yetersiz olduğu söylenebilir. Bu bağlamda Türkçe öğretmeni olacak kişilere verilmesi gereken bilgilerin daha çok uygulamaya dönük olması gerekmektedir.

2) Öğretmenlik bilgisi derslerinin içeriği ve kredisi Türkçe Eğitimi Bölümünün hedeflerine hizmet etmesi ilkesine göre yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

3) 2006 Türkçe öğretmenliği lisans programının eksikliklerinin ve aksaklıklarının giderilmesi hususunda makalede önerilen yeni dersler ve içeriklerden faydalanılmalıdır.

KAYNAKÇA

- AÇIK Fatma, "Türkçe Öğretmeni Yetiştirme Programında Mevcut Alan Derslerinin Kültürel Boyutu", **TÜBAR**, S: 27 (2010), s.15-26.
- AKSAN Doğan, **Anlambilim** (3. Baskı), Engin Yayınevi, Ankara 2005
- AKTAŞ Şerif, "Dilin Doğru ve Güzel Kullanımı Üzerine", **TÜBAR**, S:27 (2010), s.37-42.
- ASLAN Kadir, "Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılmalarına İlişkin Bir Değerlendirme", **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C:6 S:9 (2003), s.23-37
- BARIN Erol ve DEMİR Celal, **Türk Dil Bilgisi 2: Biçim Bilgisi**, Öncü Kitap, Ankara 2008.
- BÖREKÇİ Muhsine, "Türk Dili Edebiyatı ve Türkçe Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi Sürecinde Dilbilim ve Türkçe Öğretimi", **Turkish Studies**, S:4 (2009), s.419-429.
- CEMİLOĞLU Mustafa, "Yeniden Yapılandırma Çerçevesinde Türkçe Programı ve Uludağ Üniversitesi", **Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu**, 22-24 Eylül 2005, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara (2005), s.365-372.
- ÇELİKTEN Mustafa; ŞANAL Mustafa ve YENİ, Yeliz, "Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri", **Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S:19 (2005), s. 207-237.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 1 Winter 2013

- ÇİFCİ Musa, “Türkçe Öğretmeni Yetiştirme Programı Sorunu”, **Turkish Studies**, S:6 (2011), s.403-410.
- DOLUNAY Salih Kürşad, “Dil Bilgisi Öğretiminin Amacı ve Önemi”, **TÜBAR**, S:27 (2010), s.275-284.
- DUMAN Asiye, “Neden Türkçe Eğitimi?”, **Türk Dili**, S:557 (1998), s.413-415.
- DURUKAN Erhan ve MADEN Sedat, “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Türkçe Öğretmenliği Lisans Programına Yönelik Görüşleri”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, S:19 (2011), s.555-566.
- ENGİNARLAR Hüsnü, “Dilbilim ve Dil Öğretimi”. (Haz.: Ahmet Kocaman). **Dilbilim Temel Kavramlar Sorunlar Tartışmalar**, Dil Derneği Yayınları, Ankara (2006), s.151-160.
- ERDEN Münire, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, (3. Baskı), Epsilon Yayınları, İstanbul 2005.
- GUIRAUD Pierre, **Anlambilim**, Çev.: Berke Vardar, Multilingual, İstanbul 1999.
- GÜZEL Abdurrahman, “Türkçe Eğitimi Bölümlerinde Kurulması Gerekli Görülen Ana Bilim Dalları”, **TÜBAR**, S:27 (2010), s.371-383.
- GÜZEL Abdurrahman, “Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Dört Yıllık Lisans Programı”, **Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu**, 22-24 Eylül 2005, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara (2005), s.305-310.
- KAVCAR Cahit , “Cumhuriyet Döneminde Dal Öğretmeni Yetiştirme”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, S:35 (2002), s.1-14.
- KIRKKILIÇ, Ahmet ve MADEN, Sedat, “İlköğretim Ve Lisans Programlarındaki Değişiklikler Sonrasında Türkçe Öğretmenliği Mesleğinin ve Türkçe Eğitimi Bölümlerinin Durumu”, **TÜBAR**, S:27 (2010), s.477-502.
- KOCAMAN Ahmet, “Söylem Çalışmaları ve Türkçe Öğretimi”, (Haz.: Kamile İmer-Leyla Subaşı Uzun). **Doğan Aksan Armağanı**, Ankara (1998), s.101-106.
- KÜÇÜKAHMET Leyla, “2006-2007 Öğretim Yılında Uygulanmaya Başlanan Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarının Değerlendirilmesi”, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, S:5 (2007), s.203-218.
- MEB, **İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 2006.
- ÖZBAY Murat, “Türkçe Eğitimi Bölümleri İçin Lisans Programı Önerisi”, **Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu**, 22-24 Eylül 2005, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara (2005), s.311-334.
- ÖZDEN Yüksel, **Öğrenme ve Öğretme** (1. Baskı), PegemA Yayınları, Ankara 1997.
- SAĞIR Mukim, “İlköğretim Okullarında Dil Bilgisi Öğretimi” **Türk Dili**, S:601 (2002), s.56-59.
- SARAÇ Cemal, “Türk Dili ve Edebiyatı/Türkçe Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi”, **Eğitim Araştırmaları**, S:21 (2005), s.211-222.
- SÜNBÜL Ali Murat, “Bir Meslek Olarak Öğretmenlik”, (Editörler: Özcan Demirel ve Zeki Kaya) **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, PegemA Yayıncılık, Ankara (2001), s.243-276.

-
- ŞEN Ülker, “Altıncı Sınıf Türkçe ders Kitaplarındaki Metinlerin İlettiği Değerler Açısından İncelenmesi”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, S:1 (2008), s.763-779.
- TOPALOĞLU Ahmet, **Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü**, Ötüken Yayınları, İstanbul 1989.
- TOPDEMİR Hüseyin Gazi, “Felsefe Nedir? Bilgi Nedir?”, **Türk Kütüphaneciliği**, S:23 (2009), s.119-133.
- TÜRKKAN Reha Oğuz ve TÜRKKAN Tuğrul, **Etkin Hızlı Okuma**, Pegasus Yayınları, İstanbul 2010.
- YAMAN Havva; TAFLAN Selma ve ÇOLAK Sanem, “İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Değerler”, **Değerler Eğitimi Dergisi**, S:7 (2009), s.107-120.
- YANPAR-YELKEN Tuğba; ÇELİKKALELİ Öner ve ÇAPRI Burhan, “Eğitim Fakültesi Kalite Standartlarının Belirlenmesine Yönelik Öğretmen Adayı Görüşleri (Mersin Üniversitesi Örneği)”, **Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S:3 (2007), s.191-215.
- YILDIRIM Ali ve ŞİMŞEK Hasan, **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri** (8. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2011.
- YILMAZ Engin ve TOPAL Zehra, “Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Çözümleme Yönteminin Uygulanması”, **TÜBAR**, S:27 (2010), s.775-788.
- YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMU, **2006 Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı ve Ders İçerikleri**, http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/programlar_icerikler.htm (ET:11.07.2007)

EK 1: ÖNERİLEN TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

1. YARIYIL					2. YARIYIL				
Kodu	Dersin Adı	T	U	K	Kodu	Dersin Adı	T	U	K
A1	Türk Dil Bilgisi I: Ses Bilgisi	2	0	2	A1	Türk Dil Bilgisi II: Şekil Bilgisi	2	0	2
A1	Osmanlı Türkçesi I	2	2	3	A1	Osmanlı Türkçesi II	2	2	3
A2	Edebiyat Bilgi ve Kuramları	2	0	2	A2	Yeni Türk Edebiyatı I	2	0	2
GK	Yazı Yazma Teknikleri	1	2	3	A2	Klasik Türk Edebiyatı I	2	0	2
GK	Felsefe ve Bilim	2	0	2	A2	Türk Halk Edebiyatı I	2	0	2
GK	Hızlı Okuma	1	2	3	MB	Öğrenme Psikolojisi	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I	2	0	2	GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3	GK	Diksiyon	1	2	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	2	0	2	GK	Bilgisayar II	2	2	3
TOPLAM		16	8	22	TOPLAM		17	6	21

3. YARIYIL					4. YARIYIL				
Kodu	Dersin Adı	T	U	K	Kodu	Dersin Adı	T	U	K
A1	Türk Dil Bilgisi III: Sözcük Bilgisi	2	0	2	A1	Türk Dil Bilgisi IV: Cümle Bilgisi	2	1	3
A1	Osmanlı Türkçesi III	2	1	3	A2	Yeni Türk Edebiyatı III	2	0	2
A2	Yeni Türk Edebiyatı II	2	0	2	A2	Klasik Türk Edebiyatı III	2	0	2
A2	Klasik Türk Edebiyatı II	2	0	2	A2	Türk Halk Edebiyatı III	2	0	2
A2	Türk Halk Edebiyatı II	2	0	2	A3	Genel Dil Bilimi	2	0	2
AE	Çocuk Edebiyatı I: Nesir	2	0	2	AE	Çocuk Edebiyatı II: Nazım	2	0	2
GK	Dil, Kültür ve Değerler	2	0	2	AE	Özel Öğretim Yöntemleri	3	0	3
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	1	3	AE	Türkçe Öğretimi Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	2	1	3	MB	Çocuk Gelişimi ve Psikolojisi	2	0	2
TOPLAM		18	3	21	TOPLAM		19	3	21

5. YARIYIL					6. YARIYIL				
Kodu	Dersin Adı	T	U	K	Kodu	Dersin Adı	T	U	K
A1	Türk Dilinden Seçme Metinler I	2	0	2	AE	Anlatma Teknikleri II: Konuşma Eğitimi	2	2	3
A2	Batı Edebiyatı	3	0	3	AE	Anlatma Teknikleri I: Yazma Eğitimi	2	2	3
A3	Anlam Bilimi	2	0	2	AE	Öğretim Programının İncelenmesi ve Uygulamalar	2	2	3
AE	Anlama Teknikleri I: Dinleme Eğitimi	2	2	3	A1	Türk Dilinden Seçme Metinler II	2	0	2
AE	Anlama Teknikleri II: Okuma Eğitimi	2	2	3	A2	Doğu Edebiyatı	3	0	3
AE	Dil Bilgisi Öğretimi	1	2	3	A3	Metin Dil Bilimi	2	1	3
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2	MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
MB	Ölçme ve Değerlendirme	2	1	3	GK	Seçmeli I	2	0	2
TOPLAM		15	9	21	TOPLAM		17	7	21

7. YARIYIL	8. YARIYIL
------------	------------

Turkish Studies

Dersin Adı		T	U	K	Dersin Adı		T	U	K
A2	1960 sonrası Şair ve Yazarlar	2	0	2	AE	Seçmeli I	2	0	2
AE	Tiyatro ve Drama Uygulamaları	2	2	3	A1	Seçmeli I	2	0	2
AE	Metin Oluşturma	2	1	3	A2	Seçmeli II	3	0	3
GK	Türk Tarihi ve Kültürü	2	0	2	GK	Seçmeli II	2	0	2
MB	Okul Deneyimi	1	4	3	MB	Rehberlik	2	0	2
A2	Seçmeli I	2	0	2	MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
A3	Seçmeli I	2	1	3					
TOPLAM		13	8	18	TOPLAM		13	6	16

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 1 Winter 2013